

יום האישה הבינלאומי

המקורות העבריים העתיקים מספרים לנו מעט מאוד על נשים בכלל ועל נשים בעלות תפקידים בפרט. אך במקרים היחידים שבהם נשים מילאו תפקידים – תמיד יש לתוארי התפקיד צורת נקבה. כך למשל במקרא אנו מוצאים נביאה (דבורה), בעלה (בעלת אוב) ומלכה (מלכת שבא), ובלשון חז"ל אפטרופיא (אפטרופוס בנקבה);.

בהישען על מסורת העברית, וכמובן על העברית כיום שבה לרוב רובם של תוארי התפקיד יש צורת נקבה, כגון נשיאה, חשבת, מדענית, שגרירה ואפילו קנצלרית – אפשר ליצור צורת נקבה לכל תואר, תפקיד ודרגה שנושאת אישה, ובכלל זה ראשה ומשנה.

להרחבה

מדור מיוחד באתר לציון יום האישה הבינלאומי

חדש באקדמיה

* **מפגש חגיגי בפורים** – אתם מוזמנים להשתתף בהרצאה חגיגית (מקוונת) של נשיא האקדמיה פרופ' **משה בר-אשר**. בהרצאה ישוחח פרופ' בר-אשר על לשונות מגילת אסתר ועל מקומה של הפרסית בלשון המגילה.

המשתתפים יוכלו לשאול שאלות על מונחים וביטויים הקשורים לפורים. **ההשתתפות ללא תשלום – אך מותנית בהרשמה מראש. לפרטים ולהרשמה**

* **משרה חדשה** – האקדמיה ללשון העברית מחפשת **ממלא מקום או ממלאת מקום למרכזת מערך ההשתלמויות**. התפקיד כולל ארגון השתלמויות וימי עיון למוסדות ויחידים בתחום התקן (הנורמה) – ניקוד, פיסוק, כתיב וניסוח – ובנושאי לשון נוספים. כמו כן מערך ההשתלמויות יזום הרצאות חד"פעמיות והשתלמויות למורים בשיתוף מרכזי פסג"ה.

למודעה ולהגשת מועמדות

עוד משרות פתוחות באקדמיה

איך אומרים גאון בנקבה?

בימינו אומרים על אדם מחונן ומוכשר במיוחד שהוא גאון. ומה אומרים על אישה מחוננת ומוכשרת במיוחד? שלוש צורות אפשריות: היא גאון, היא גאונה והיא גאונית.

המילה גאון ביסודה היא שם עצם, כמו בצירוף 'גאון הירדן', ואין לה צורת נקבה. בהמשך נעשתה המילה תואר לבני אדם.

יש הקשרים שבהם אפשר לראות במילה שם עצם גם במשמעות החדשה, ולומר על אישה 'היא גאון', כמו שאומרים 'הוא אישיות', 'היא נכס'. ואולם כיום אפשר לראות במילה 'גאון' שם תואר לכל דבר ולהטותה לנקבה בצורה גאונה כמו שמות תואר הדומים לה בצורתם: נבון-נבונה, גדול-גדולה.

פה ושם נשמעת גם הצורה גאֹנית, אך זו רגילה יותר כנקבה של גאון: 'ילדתי הגאונה הגתה במוחה מחשבה גאונית'.

[להרחבה](#)

מקצועי ומקצועני

רבים שואלים אותנו מה ההבדל בין שמות התואר מקצועי ומקצועני וכן בין השמות המופשטים מקצועיות ומקצוענות. תשובתנו היא שההבחנה בין שני הזוגות האלה אינה חדה ומוחלטת.

המילה **מקצוען** בסיומת ן מציינת אדם בעל מקצוע. גם נגזרותיה קשורות לעניין זה, וכך שם התואר **מקצועני** מדגיש את מיומנותו ואת מומחיותו של אדם במקצועו (למשל 'מכונאי מקצועני');

לעומת זאת שם התואר **מקצועי** מציין בעיקר כל דבר הקשור למקצוע שעוסקים בו בלי קשר לאיכות: למשל 'הכשרה מקצועית' היא לימוד מעשי של מקצוע; לצד זאת 'מקצועי' ומקצועיות' עשויים לציין גם איכות (בדומה ל'מקצועני' ול'מקצוענות'), כגון 'היא עשתה עבודה מקצועית', או 'היא עשתה זאת במקצועיות'.

[להרחבה](#)

אירנה גרבל, חברת האקדמיה הראשונה

פרופ' אירנה (לאה) גרבל (Irene Garbell), נולדה במוסקוה בכ"א אייר תרס"א (10 במאי 1901) ועלתה לארץ בשנת 1929.

גרבל נחשבה מומחית מובילה בזמנה לפונטיקה ולפונולוגיה של שפות שמיות חיות ולמסורות הלשון של עדות ישראל. היא התמחתה ברישום מסורות לשון עבריות ולהגים שמיים מפי דובריהם. היא ניחנה ביכולת נדירה גם להבחין בצלילים, גם לרשום אותם במדויק וגם לתאר את הממצאים תיאור מדעי.

בשנת תשי"ז (1957) נבחרה פרופ' גרבל כחברה יועצת באקדמיה ללשון העברית – האישה הראשונה בקרב חברי האקדמיה (שנתיים אחריה נבחרה גם לאה גולדברג לחברה יועצת).

בד בבד עם הוראה באוניברסיטה העברית עסקה גרבל בעריכה ספרותית של תרגומים מגרמנית ומשוודית. כך למשל ספריו של אריך קסטנר הגיעו לקורא הישראלי בסיועה.

[להרחבה על דמותה ופועלה של האישה פורצת הדרך](#)

אמצו ביטוי – ללא חת, לבלי חת

השורש חת"ת מציין ביסודו ניתוח ושבירה, כגון בתיאור האדמה הנשברת ומתפוררת לרגבים מרוב יובש: "בעבור האדמה חתה כי לא היה גשם בארץ" (ירמיהו יד, ד). השורש מציין גם שבירה מטפורית, ובפרט תחושה של פחד, כגון בביטוי "אל תירא ואל תחת" (דברים א, כא ועוד).

הצירוף לבלי חת – או בגלגולו הנפוץ בימינו ללא חת – מקורו בסוף דברי ה' לאיוב, בתיאור הלווייתן "העשו [=העשוין] לבלי חת" (מא, כה). וכך מוסבר בפירוש המיוחס לרש"י: "העשו בלי פחד ומחיתה, שאינו מתיירא מן הבריות".

גם כיום הצירוף 'עשוי לבלי חת' או 'עשוי ללא חת' משמש במשמע 'אמיץ' ו'גיבור', כגון 'הלוחמים עשויים לבלי חת'.

[להרחבה במדור 'מטבעות לשון'](#)

תמיכה באקדמיה

שאלה בעברית

חנות הספרים

אם נתקלתם בבעיות תצוגה [לחצו כאן](#) לצפייה בדפדפן

להתראות באיגרת הבאה!

להסרה מרשימת התפוצה לחצו כאן | ניהול הרשמות | תמיכה באקדמיה | [Subscribe to English Newsletter](#)
האקדמיה ללשון העברית, קריית האוניברסיטה, גבעת רם, ת"ד 90004, ירושלים 9190401